

เทศน์อบรมพระก่อนปาฏิโมกข์ ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๒๕

เชือกิเลสก็เชื่อมานานแล้ว

เดี๋ยวนี้หัดเข้ามา ๆ นะกระแสนจิตไม่เหมือนแต่ก่อน มันคงชี่เกียจ เหมือนคนเฒ่าคนแก่จะลุกจะเดินจะเดินไปไหนลำบาก คงเป็นอย่างนั้นแหละ อาการของจิตก็อยู่ในสมมุติ มีลักษณะอย่างนั้น บางทีเดินไปนี่มันถึงน่ากลัวตกอะไร ๆ หรือพลาดอะไร ๆ ไปอย่างไม่สงสัยเหมือนกันนะ มันบอกอยู่ซัด ๆ เช่นเดินไปนี่เป็นพักหนึ่ง จิตไม่ออกไป แยะรู้ไปหมายความว่านี่พักหนึ่งนั่นพักหนึ่ง รู้อยู่เฉย ๆ เดินก้าวไปก็ตกตุ้มเลย

บางทีออกมาจากกุฏิ พอออกมาเนี่ยมันไม่คิดนี่ รู้อยู่เฉย ๆ ต้องได้กำหนดเสียก่อนไม่งั้นเดินตกพักนั้นได้ เป็นแล้วเดี๋ยวนี้รู้ได้ซัด ๆ แต่ก่อนไม่เป็นเดี๋ยวนี้เป็นแล้วเดินไปไหนบางที่ต้องได้หยุดเสียก่อน หยุดคิดถ้ามันยังไม่คิด มันยังไม่แยะบอกยังไม่ไป เดี่ยวนี้มันเป็นแล้ว รู้อยู่เฉย ๆ ไม่แยะโน้นแยะนี้ มันก็ไม่รู้ว่านั่นเป็นนั่นนี่เป็นนี่ รู้อยู่เฉย ๆ

สำคัญที่นั่นกลัวตกพักนั้นพักนี้ น่ากลัวตกเวลาไปไหนมาไหน ระยะเวลาสั้น ๆ นี้แหละ ไปนั่นมานี้ ถ้าเดินไปเสียจริงๆ ก็ไม่เป็นไร ช่วงสั้น ๆ เดินนั้นเดินนี้อย่างในกุฏิ เป็นต้น พอออกมาแล้วจะเดินลงไปนี่ ต้องได้ยื่นกำหนดเสียก่อน เป็นที่แน่ใจแล้ว แยะออกไปรับแล้ว แน่ใจแล้วถึงได้ก้าวไป ถ้ารู้อยู่เฉย ๆ นี่ขึ้นก้าวไปก็ตกจริงๆ เป็นนะเดี๋ยวนี้ มันคงชี่เกียจ ชี่เกียจแล้วเดี๋ยวนี้ ชันธืใช้มานานแล้วก็ชำระุดของมัน มันชี่เกียจคิด ชี่เกียจปรุงชี่เกียจหมายอะไร ๆ

แต่ก่อนใครจะรวดเร็วยิ่งกว่ามัน คิดออกเรื่องนอกนี่จนรังไว้ไม่อยู่ เดี่ยวนี้ไม่เป็น อย่างนั้น มันชี่เกียจเสียแล้ว อะไร ๆ มันชี่เกียจ คิดเรื่องโลกเรื่องสงสารเหล่านั้นมันชี่เกียจ เหมือนกับยกภาระหนัก ๆ อย่างนั้น ให้อยู่ตามสภาพของตัวเองนั้นเป็นปกติ สะดวก ให้คิดอ่านไตร่ตรองเรื่องนั้นเรื่องนี้มันหนัก

แต่ตรงกันข้ามถ้าเกี่ยวกับเรื่องอรรถเรื่องธรรมแล้วไม่เป็น อย่างนั้นนะ หากว่าเราพูดให้ตรงตามความจริงนั้นก็มันเป็นอันนั้นอยู่แล้วว่างั้นเลย คิดเรื่องนั้นมันก็ไปของมันปั๊บ แต่ก่อนมันเป็นเรื่องโลกอยู่แล้ว แม้แต่ไม่คิดมันก็จะคิดนี่ บังคับไว้มันก็จะคิด ต้องเอากันหนัก บังคับกันอย่างหนัก เอาธรรมมาบังคับ เอาสติเอาปัญญามาหักมาห้าม อย่างหนัก มันถึงอยู่มันถึงหยุด

แต่เดี๋ยวนี้ตรงกันข้าม คิดไปเรื่องนอก ๆ นี่มันไม่คิดละ ไม่อยากคิด ถ้าคิดเรื่องอรรถเรื่องธรรมมันไปของมันธรรมดาเลย คล่องตัวไป ยิ่งสัมผัสอะไรเรื่องอรรถเรื่อง

ธรรมนี้ มันสัมผัสอะไรนี้มันตามทันทีปั๊ๆ ไปเลย เร็ว เหมือนกระดาษซึมเหมือนน้ำซึม จนกระทั่งรู้เรื่องราวนั้นเสร็จแล้วมันก็หยุดของมันเอง พอเข้าใจแล้วปล่อยไปเลย

นี่ก็มาจากที่ต่างๆ เข้าเรื่อยออกเรื่อยพระ มาตั้งใจปฏิบัตินะ มากี่ตามาขวางตัวเอง กัดขวางหมู่เพื่อน กัดขวางศาสนา กัดขวางเพศของตัวเอง ออกจากนั้นก็กัดขวางไปทั่วโลกทั่วสงสารอยู่อย่างนั้นไม่ได้นะ

ในสามแดนโลกธาตุนี้ไม่มีอะไรประเสริฐเลิศยิ่งกว่าธรรม อำนาจของกิเลสจะเห็นว่ามันเด่นขนาดไหนฤทธิ์ของมัน จนกระทั่งมันไม่ยอมให้จิตออกสัมผัสสัมพันธ์กับธรรม รสของธรรม ตามีมันก็ให้ดูแต่เรื่องของโลก หูมีมันก็ให้ฟังแต่เรื่องของโลก จมูกลิ้น ภาย ใจ มีอยู่เต็มตัว มันก็ให้รับรู้รับทราบ บังคับให้รู้ให้เห็นให้ได้ยินได้ฟังได้คิดได้อ่านตั้งแต่เรื่องโลกเรื่องสงสาร ที่จะเป็นพื้นเป็นไฟมาเผาตัวเองทั้งนั้น มันไม่เปิดช่องให้ได้เห็นได้ยินได้ฟังได้คิดได้อ่านได้ไตร่ตรองในอรรถในธรรมเลย เวลามันมีอำนาจเป็นอย่างนั้น

เพราะอวัยวะทุกส่วนนับตั้งแต่จิตออกมา มันครอบไว้หมด เวลามันมาครอบเราแล้วเรากลายเป็นตัวมืดดำไปหมด ตัวมันมันไม่ได้มืดดำซิ มันฉลาดของมัน ทุกส่วนในอวัยวะของเราเนี่ยจึงอยู่ใต้อำนาจของมัน ถูกปิดถูกครอบงำไว้ตลอดเวลาทั้งหลับทั้งตื่น คิดแล้วคิดเล่าคิดไปคิดมา เห็นแล้วเห็นเล่า สัมผัสสัมพันธ์กันไปมาทั้งวันทั้งคืนยืนเดินนั่งนอน ตั้งแต่วันเกิดมาจนกระทั่งบัดนี้ มันให้มีความเชื่อและอึดพอเมื่อไรสักทีลองคิดดูซิ

จึงเรียกว่ากิเลสตัณหาไม่เคยมีความอึดพอ คิดสักเท่าไรของเก่าของใหม่สับสนปนเปไปเท่าไร มันก็ไม่แยบไม่เปิดทางให้รู้เลยว่า นี่เคยคิดแล้ว เคยเห็นแล้ว เคยรู้แล้ว เคยสัมผัสสัมพันธ์มาแล้ว ทั้งสุขทั้งทุกข์เกี่ยวกับเรื่องกิเลสตัณหาผลิดขึ้นนี้ ควรจะปล่อยวางกันแล้ว ควรจะชินชากันไปแล้ว ไม่มีทางให้ชินชาได้เลย แยบหนึ่งมันก็ไม่เปิดถ้าไม่ตั้งใจบุกเบิกมันจริง ๆ

จึงต้องอาศัยความพยายามตามหลักธรรม เชื่อกิเลสก็เชื่อมานานแล้ว นี่ตั้งหน้าตั้งตาเข้ามาเชื่ออรรถเชื่อธรรม จึงต้องฝืนตามอรรถตามธรรม ทุกข์ก็ยอมทุกข์ ฝืนก็ยอมฝืน เชื่อธรรมแล้วจะมีทางพอรู้พอเห็นยิบๆ แยบๆ ทางด้านจิตใจ หูตาที่เป็นเครื่องใช้ของกิเลสมานานก็เริ่มจะเป็นเครื่องใช้ของอรรถของธรรมขึ้นไป ตามองเห็นก็คิดเป็นธรรม หูได้ยินก็คิดเป็นธรรม จมูก ลิ้น ภาย สัมผัสสัมพันธ์เรื่องอะไร ตลอดถึงจิตคิดขึ้นมาในแง่ต่างๆ ก็เป็นอรรถเป็นธรรมไป ถ้าธรรมได้เข้าแทรกกิเลสบ้าง เมื่อคิด

เป็นอรรถเป็นธรรมไปก็เท่ากับเริ่มปลดเปลื้องสิ่งต่างๆ สิ่งจงจำทั้งหลายออกจากตัว
นั่นเอง ถ้าเปิดช่องไม่ได้เลย ยอมจำนนต่อมันอยู่ตลอดเวลาแล้วไม่มีทางนะ

ผ้าเหลืองก็เป็นเพศประกาศตัวเองให้ทราบ การบวชก็คือการประกาศตัวเองให้
ทราบ เปลี่ยนทุกสิ่งทุกอย่างภายในร่างกายและจิตใจของตัวเองไปตามเพศที่ประกาศให้ตัว
และคนอื่นรู้อยู่แล้วนั้น นี่เรื่องเพศเป็นอย่างนั้น ถ้าไม่ละไม่ถอนไม่ทำหน้าที่ เพศก็เป็น
เพศ เหลืองก็เป็นเหลือง ว่าพระก็ว่าแต่ชื่อใครว่าก็ได้จะเป็นไรไป แต่ฆราวาสเขายังมี
ชั้นพระชั้นพระยา ชื่อตั้งเท่าไรก็ได้ ถ้าไม่ทำหน้าที่ให้สำเร็จประโยชน์ จึงต้องตั้งหน้าตั้ง
ตาพิจารณา

ธรรมเสื่อมสูญไปจากโลก โลกคือใคร ท่านว่าธรรมเสื่อมๆ อันนี้มีธรรม
อะไรบ้างพอที่จะให้เสื่อม หรือมีแต่ชื่อ เราต้องคิดขิปัญญา มี ถ้ามีบ้างก็พอเสื่อม พอรู้
ว่าธรรมเสื่อม ดังที่พระพุทธเจ้าท่านสอนไว้ธรรมเสื่อมไปจากโลกนี้ นี่ก็หมายถึงมีผู้นับ
ถือ มีผู้ทำให้เจริญ ได้รับผลประโยชน์ไปโดยลำดับลำดับแล้ว ลำดับต่อมาความรู้
ความเห็นของคนที่เกี่ยวข้องกับธรรมนั้นเบาบางๆ ความเบาบางสืบเนื่องมาเป็น
ลำดับลำดับจากความไม่สนใจในธรรม ท่านจึงเรียกว่าธรรมเสื่อมลง ธรรมเสื่อมจากโลก
เมื่อความรู้สึกในธรรมไม่มีในใจแล้วก็เรียกธรรมสิ้นจากโลก โลกสิ้นจากธรรม

อย่างศาสนาเสื่อมก็หมายถึงตัวบุคคลผู้ประพฤติปฏิบัติสนใจในศาสนาเสื่อม
นั่นเอง เสื่อมในอรรถในธรรมแล้วก็ไปเจริญทางโลก คำว่าเจริญทางโลกก็คือความไป
ส่งเสริมความพอใจในทางโลก เอาพินเอาไฟมาเผาตัว ให้พากันพิจารณาให้ดีที่พูด
เหล่านี้

อำนาจของกิเลสมันหนามันแน่นมันมืดมืดปิดตาอยู่ตลอดเวลา ถ้าไม่เปิดไม่
แหวกไม่ถากไม่ถางมันออก มันจะมีต้อยอย่างนั้นตลอดไป กลางคืนก็ยังเปลี่ยนสภาพ
เป็นกลางวัน มืดทางโลกยังเปลี่ยนแปลงออกไปเป็นสว่างได้ แต่มืดภายในจิตใจและมืด
ออกมาทางตาทางหูทางจมูกทางลิ้นทางกายนี้ไม่มีวันเปลี่ยนแปลง มีแต่มืดแปดทิศ
แปดด้าน ถ้าไม่แก้ไขเปลี่ยนแปลงตัวเองด้วยความถูกต้องตามหลักธรรมจะไม่มีวัน
สว่าง ให้ถือเอาตรงนี้ไว้ ยึดไว้เป็นหลักใจ

อย่าคอยวันคอยคืนคอยปีคอยเดือน นั่นเป็นเพียงกาลสถานที่สมมุติอยู่นอก ๆ
โน้น ไม่ใช่ตัวสำคัญที่มาบีบบังคับจิตใจของเราให้มีมืดดำดำตาอยู่เหมือนกิเลส อันนี้บีบ
อยู่ตลอดเวลา จึงควรตะเกียกตะกายกันอยู่ตลอดไป สมกับคำว่าบวชด้วยความเห็นภัย
อะไรเป็นภัยถ้าไม่ใช่สิ่งที่บีบบังคับหัวใจอยู่นี้เป็นภัย ไม่มีอะไรเป็นภัยในโลกนี้

ตั้งหน้าตั้งตาปฏิบัติ ใครอยู่ที่ไหนอย่าเผลอสติ ตั้งให้ดี สู้อยู่เสมอ ความมีสติ
คือความต่อสู้ คือผู้มีความเพียร ปัญญาพิจารณาไตร่ตรองอย่างนิ่งนอนใจ อย่าไปเชื่อ

ใครยิ่งกว่าเชื่ออรรถเชื่อธรรม เชื่อพุทธ ธรรม สงฆ์ สรรูปเข้ามาแล้วอย่าเชื่อตัวเองโดยปราศจากเหตุผลอรรถธรรมเข้าเกี่ยวข้อง เพราะความคิดความปรุงทุกสิ่งทุกอย่างเป็นเรื่องหลอกเรื่องหลอนตัวเองอยู่ตลอดเวลา ไม่มีความคิดปรุงใดที่จะเป็นอรรถเป็นธรรมขึ้นมาล้วน ๆ โดยไม่ได้ใช้เจตนาเข้าพิจารณาพิเคราะห์เลย นี่ตามปกติของสามัญชนเราเป็นอย่างนี้ นอกจากจิตของท่านผู้มีอรรถมีธรรมภายในจิตใจ และผู้บำเพ็ญธรรมอยู่โดยสม่ำเสมอ และผู้มีธรรมสมบูรณ์ภายในใจแล้วเท่านั้น จิตจึงจะเป็นธรรมไปโดยลำดับลำดา และเป็นธรรมล้วน ๆ อยู่ตลอดเวลา

ใครจะได้จะเสียอะไรจะเสื่อมที่ไหนก็ตามเถอะ อย่าให้หนีจากตัวเอง ให้ความรู้ความได้ความเสียความเสื่อมความเจริญของตัว เพราะเราเองเป็นผู้รับผิดชอบเรา ให้สนใจอยู่ตรงนี้เชื่อว่าผู้มีความเพียร อย่าคั่นอย่าสนิทซึ่งกันและกันอันเป็นแบบโลก ๆ ให้คุณโดยธรรมสนิทโดยธรรมจะไม่ประมาท

ธรรมเป็นสิ่งที่พ้นพัวพันยาก โลกนี้ไม่ต้องถามมันพัวพันอยู่ด้วยกันทุกคนทุกราย แม้แต่สัตว์เดรัจฉานก็มีอยู่แล้ว อธรรมเจริญขึ้นเรื่อย ๆ จะทำให้กิเลสเสื่อมมีที่ไหน นอกจากผู้ปฏิบัติธรรม เราคนหนึ่งเป็นผู้ปฏิบัติธรรม เชื่อธรรมของพระพุทธเจ้า นำเข้าไปกำจัด

โลกอันนี้มีป่าช้าอยู่ประจำทุกตัวสัตว์ตัวบุคคล ทุกข์หรือไม่ทุกข์ก็ตายด้วยกันไม่ทุกข์ไม่ตาย เราประกอบความเพียรจะไปกลัวทุกข์กลัวลำบาก ก็ไม่พ้นถูกกล่อมของกิเลสจนได้นั้นแหละ ทำอะไรให้มีแบบมีจบอย่าสักแต่จะทำ ให้คำนึงถึงแบบฉบับ ถึงหลักธรรมหลักวินัย ถึงครูถึงอาจารย์ผู้ควรเชื่อถือได้ นำเข้ามาเป็นหลักใจเสมอ อย่าทำสุมสี่สุมห้าจะกลายเป็นโกโรโกโสไปดังที่เห็นอยู่นั้นใครปฏิเสธได้เมื่อไร หูตามีใจมีต้องรู้ต้องเห็นต้องทราบด้วยกันนั้นแหละ พยายามทำเราอย่าให้เป็นอย่างนั้น ทำเราให้มีแบบมีฉบับมีหลักมีเกณฑ์ ชื่อว่าเป็นผู้รักษาตัวอยู่เสมอ

เอาให้ได้มรรคผลนิพพานขึ้นมาอวดโลกบ้างซี อวดโลกในชั้นนี้ อวดโลกในจิตเรานี่ จิตแต่ก่อนหยาบแต่บุตรแต่คุณจนลึกลับลึกลับตาไม่ขึ้นมันหนัก ให้ธรรมได้ขึ้นมาครองใจแล้วเอาอวดมันลองดูซีจะเป็นยังไง เมื่อธรรมได้เข้าสู่ใจไปโดยลำดับลำดาแล้ว จนกระทั่งถึงใจกับธรรมเป็นอันเดียวกันแล้วจะเสียตายอะไร สิ่งที่เคยเสียตาย สิ่งที่เคยรักเคยชอบเคยพัวพันหวงแหนมาแต่ก่อน กับธรรมที่ครองใจขึ้นมาแทนที่ของสิ่งนั้นจะเสียตายสิ่งใดบ้าง

เอาให้เห็นซี ไม่อย่างนั้นจะว่า รสแห่งธรรมชานะซึ่งรสทั้งปวงได้อย่างไร คำนี้เป็นคำถูกต้องตายตัวมาแต่กาลไหน ๆ ไม่ว่าพระพุทธเจ้าพระองค์ใดประทานโอวาทหรือรู้เห็นมาแล้วจึงมาประทาน ก็ทรงรู้เห็นแบบเดียวกัน ประทานแบบเดียวกัน เพราะ

ธรรมเป็นของประเสริฐมาตั้งเดิมอยู่แล้วอย่างนั้น สิ่งที่เป็นข้าศึกต่อธรรมก็คือมารของธรรม มารของเรา มารของหัวใจสัตว์โลก เมื่อปราบมารเหล่านี้ให้ราบไปจากใจแล้ว ใจก็เป็นสมบัติอันล้ำค่าขึ้นมา หายห่วง

ผมก็ยังลำบากลงไปทุกวัน ๆ การอบรมสั่งสอนจะให้เหมือนแต่ก่อนนั้น เป็นไปไม่ได้ คอยสังเกตแต่ธาตุแต่ขันธ์เจ้าของ วันหนึ่ง ๆ ไม่อยากเกี่ยวข้องกับอะไรนะ ตามปกติ อยู่โดยลำพังคนเดียวเท่านั้นพยายามพยุงธาตุขันธ์ มันก็มีแต่คอยจะลง ๆ สัมผัสสัมพันธ์อะไรเล็กน้อยก็คอยแต่จะยุบจะยอบลงไป คอยแต่จะลุ่มละลาย นี่ละเมื่อถึงวัยมันเป็นมันก็เป็นอย่างนั้นแหละ แต่ก่อนเราไม่เคยมาคิดกังวลถึงเรื่องความสุข ความทุกข์ในเรื่องร่างกาย เดี่ยวนี้มีแต่เป็นภาระ นอกนั้นก็ไม่ได้เห็นเป็นภาระอะไรมากนัก ยิ่งกว่าภาระอันนี้ที่ติดแนบอยู่กับตัว

เพราะฉะนั้นการให้อโวาทสั่งสอนหมู่เพื่อน ที่จะให้เป็นไปตามเวลาเวลาที่ ต้องการเหมือนแต่ก่อนนั้นมันเป็นไปไม่ได้ ด้วยเหตุนี้จึงพากันตั้งอกตั้งใจประพฤติ ปฏิบัติ เทปก็มีอยู่แล้วไปเปิดฟัง เทปนั้นไม่ใช่เทปของใคร เทปก็คือเทปแห่งธรรมนั้นแล ผมเองผู้เทศน์ผมก็ฟังอย่างเพลินใจเหมือนกัน

ผมไม่ถือว่าเทศน์นี้เป็นเทศน์ของผม ธรรมของพระพุทธเจ้าเป็นสมบัติกลาง เป็นเครื่องรื่นเริงได้ตลอดด้วยนั้นแหละ ตลอดภูมิของจิตไม่เลือก ฟังพิจารณา ฟังพิเคราะห์ ฟังสักแต่ว่าฟัง ให้ได้อุบายด้วย ได้ความสงบเย็นใจด้วยในขณะที่ฟัง เพราะการฟังนี้เป็นภาคปฏิบัติอันดับหนึ่งแห่งการปฏิบัติทั้งหลาย ไม่ว่าจะเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนา แต่การฟังธรรมจากครูอาจารย์ที่ให้อุบายแนะนำสั่งสอนโดยถูกต้องนี้ เป็นภาคปฏิบัติอันดับหนึ่ง
